

MEERTALIGE WERKVORMEN PRIMAIR ONDERWIJS

DYN TAAL MYN TAAL

FE
RS

db

printvriendelijke
versie

'Dyn Taal Myn Taal' is een boekje met meertalige werkvormen voor het primair onderwijs. Het wordt aangeboden door de Friese bibliotheken en Fers. Zij zetten zich in voor een maatschappij waarin iedereen kan meekomen en verder kan groeien, ongeacht de taal die je spreekt.

Welkom! Wolkom! Welcome!

Meertaligheid is mooi en bijzonder, maar zeker in de provincie Fryslân heel gewoon. Daarom staat het hoog op de agenda bij de Friese bibliotheken. Om scholen te adviseren over en te helpen bij meertaligheid, hebben leesconsulenten een groot aantal werkvormen verzameld en ontwikkeld. Door deze nu gebundeld en gedrukt aan te bieden hopen wij basisscholen nog meer te ondersteunen in hun aandacht voor moedertalen. De leesconsulenten helpen scholen graag bij het toepassen van de werkvormen. Zelfstandig inzetten kan natuurlijk ook.

Wij wensen iedereen veel taalplezier toe!
De Friese bibliotheken

Toelichting inzet werkvormen

In Nederland en zeker in Fryslân is meertaligheid heel gewoon. Niet alleen omdat in onze provincie van oudsher Fries, de tweede rijkstaal, wordt gesproken. Maar ook omdat er steeds meer andere moedertalen voorkomen.

Het waarderen van de thuistaal is niet alleen van groot belang voor de leerprestaties, maar ook voor de persoonlijke en sociale ontwikkeling van kinderen. Meertaligheid biedt daarbij veel voordelen voor het leren van een nieuwe taal en het tegengaan van laaggeletterdheid. Aandacht voor de moedertaal en het besef dat deze deel uitmaakt van wie je bent is een verbindende factor voor mens en gemeenschap. Het brengt communicatie op gang en geeft mensen het gevoel dat ze er mogen zijn. Ofwel: het serieus nemen van het belang van meertaligheid (en de moedertaal) draagt bij aan een inclusieve samenleving.

Vakken en projecten

De werkvormen in dit boekje kunnen bij verschillende vakken in het primair onderwijs worden ingezet. Zoals Nederlands (taal), Engels en Fries, maar ook bij oriëntatie op jezelf (o.a. geschiedenis) en kunstzinnige oriëntatie. Ook is een aantal heel geschikt om vakoverstijgend en/of projectmatig in te zetten.

Vaardigheden en bouwstenen

Met de werkvormen wordt zowel gewerkt aan praktische en brede vaardigheden zoals lezen, spreken, schrijven, luisteren, inzicht en 21e eeuwse vaardigheden. Ze vallen meestal ook onder meerdere bouwstenen (zie curriculum.nu), zoals Burgerschap, Mens & Maatschappij, Nederlands en Engels / Moderne talen.

Alle talen

In de werkvormen worden vaak expliciet bepaalde talen genoemd. Het staat uiteraard vrij om meer of andere talen toe te voegen. Kijk hierbij vooral naar de samenstelling van de klas en/of de talen die in de plaats/wijk voorkomen.

Dit boekje wordt aangeboden door de Friese bibliotheken en Fers. Zij zetten zich in voor een maatschappij waarin iedereen kan meekomen en verder kan groeien. De bibliotheek is daarin de plek waar je naar toe kunt gaan om te leren, je te laten inspireren en om elkaar te ontmoeten. Het is dé plek waar iedereen welkom is en waar je jezelf kunt zijn ongeacht de taal die je spreekt.

Begrippen

Schooltaal

De taal die op school gesproken wordt en die tijdens de lessen gebruikt wordt.

Thuis taal/moedertaal

De taal die elke dag thuis gebruikt wordt om te praten over alledaagse zaken.

Simultane meertaligheid

Vanaf de geboorte worden twee talen tegelijk geleerd.

Successieve meertaligheid

Eerst wordt de moedertaal geleerd en de tweede taal komt er later bij.

De nieuwe taal wordt geleerd door verbanden te leggen met de moedertaal.

Translanguaging

De leerkracht gebruikt meerdere talen in de klas om te communiceren, vragen te stellen en uit te leggen.

Code-switching

Een gesprek waarbij van de ene naar de andere taal wordt overgeschakeld (soms zelfs middenin een zin).

Taalbeleid

De structurele en strategische poging van een schoolteam om de onderwijspraktijk aan te passen aan de taalleerbehoeften van de leerlingen met het oog op het bevorderen van hun algehele ontwikkeling en het verbeteren van hun onderwijsresultaten. (Van den Branden, 2012).

Colofon

Dit is een uitgave van Fers.

Werkvormen: Akkerins Smidstra, Anissa Krol, Anita Haisma, Anke Leffering, Anneke de Jong, Annemerij Brandsma, Annick Siemonsma, Aukje Rusticus, Christien van der Meulen, Djûke Elzinga, Doetie de Jager, Elke van der Kley, Froukje Nauta, Hanneke Sinnema, Hilda Moen, Hilde Brons, Ivenka Gerbrandy, Jantine Reijenga, Jildau van der Wal, Lydie Sonsma, Malou Pander, Marga Zitman, Margriet Betzema, Margriet Groustra, Marije Kooistra, Marije Remmelts, Mariska Smits, Marjorie Krishof, Marloes Landman, Maureen van Meegdenburg, Meilana Fortuin, Miny Verheij, Miranda Hartgers, Sietie Tijsma, Sietske Hannema, Tjitske van der Velde, Tytsje de Vries, Wendy Bos, Yvonne Dijkstra, van de Friese bibliotheken.
Illustraties: Jelle van Gosliga **Redactie:** Berber van Oyen **Druk:** Drukkerij Douma

Voor gebruik in school mogen er kopieën worden gemaakt van pagina's uit dit boekje.

DYN TAAL MYN TAAL

Werkvormen

'Dyn Taal Myn Taal' is een boekje met meertalige werkvormen voor het primair onderwijs. Het wordt aangeboden door de Friese bibliotheken en Fers. Zij zetten zich in voor een maatschappij waarin iedereen kan meekomen en verder kan groeien, ongeacht de taal die je spreekt.

Meertalige boekenkring

Met het door kinderen laten promoten van boeken in hun eigen moedertaal, komen er hele verschillende verhalen en talen aan bod.

Duur	30 minuten
Materialen	Boek in moedertaal kind(eren) - voor tips zie pagina 74 Digibord Apparatuur of attributen
Tips	<i>Het is mooi als een boek in verschillende talen aanwezig is, dan kunnen leerlingen en groepjes verschillende taalversies bekijken/lezen.</i> <i>Soms is het nodig om bij het presenteren van het boek, verhaal of gedicht eerst iets te vertellen over de (cultuur)achtergrond.</i> <i>Een gedicht in de eigen moedertaal mag ook.</i> <i>In de boekenkring mag ook een ouder, juf of andere gast een gedicht of boek presenteren.</i>

Stap 1

Tijdens het vrij lezen op school mag er ook gelezen worden in boeken in de moedertaal van de kinderen. De leerkracht bespreekt als voorbereiding op de boekenkring welk(e) kind(eren) welke boeken zullen promoten en op welke manier.

Stap 2

Leerlingen bereiden individueel of in groepjes de boekenkring voor.

Stap 3

Tijdens de boekenkring wordt een boek gepromoot door één of meer kinderen. De vorm is naar keuze. Bijvoorbeeld een presentatie, voorlezen, toneelspel, een rap.

Stap 4

Andere leerlingen krijgen de gelegenheid om te kiezen voor het besproken boek. Als het mogelijk is wordt ervoor gezorgd dat het boek er ook in andere talen komt.

Feest in alle talen

Met de Nederlandse feestdagen als aanleiding ontdekken kinderen dat de feestdagen en de bijbehorende gewoontes en tradities per religie/cultuur verschillen.

Duur	Meerdere dagen
Materialen	Kookboeken Verhalen uit verschillende wereldreligies
Tips	<i>Bij dit project kun je goed ouders en gezinnen betrekken. Hun eigen taal/cultuur staat centraal. Je kunt dit project zo klein of groot maken als je zelf wilt. En per groep aanpassen.</i>

Stap 1

Sinterklaas- of kerstfeest als aanleiding van het thema. Bespreek de tradities in Nederland. Wat hoort erbij? In beide gevallen: verhalen. Verder bij Sinterklaas: pepernoten, marsepein, schoen zetten, cadeautjes. Bij kerst: kerstboom, versiering, pakjes, lekker eten.

Stap 2

Geef de kinderen de opdracht om uit te zoeken wat thuis de tradities zijn rond de komende feestdag(en). Wat zijn de eetgewoonten met kerst en/of oud en nieuw?

Opdracht: neem een kookboek of recept in eigen taal mee.

Stap 3

Tijdens kerstdiner op school neemt iedereen een zelfgemaakt, traditioneel gerecht mee en vertelt hier wat over.

Boekenkring Tararì Tararera

Deze activiteit nodigt uit om met elkaar over meertaligheid te praten en elkaar hierdoor (nog) beter te leren kennen en begrijpen. De Boekenkring is hiervoor een veilige plek.

Duur	30 minuten
Materialen	Het prentenboek 'Tararì Tararera' van Emanuela Bussolati
Tips	Reserveer het boek tijdig met de schoolpas bij de Bibliotheek. Pak bij het voorlezen vooral uit met stem en gebaren. Zo begrijpen de kinderen het boek zonder de woorden te verstaan.

Stap 1

Als leerkracht of leesconsulent bereid je het boek voor: Wat vertellen de afbeeldingen? Welke intonaties passen hier bij het voorlezen het beste bij?

Stap 2

Lees het boek voor. Het is een mooie ingang om met elkaar te praten over meertaligheid in de klas. Wie spreken er van huis uit een andere taal dan het Nederlands? Is het ingewikkeld om meer dan een taal in je dagelijkse leven te gebruiken? Waarom wel/niet? In welke taal praat, denk, uit of leer je het meeste? Kun je uitleggen waarom? Lees je ook in een andere taal dan in het Nederlands? Zo ja welke en zo nee waarom niet?

Stap 3 (uitbreiding)

Nodig een meertalige leerling uit om voor een volgende Boekenkring een boek in zijn/haar taal voor te bereiden zoals jij 'Tararì Tararera' hebt voorgelezen. Laat deze leerling een stukje uit het boek kiezen dat hij/zij heel pakkend (of grappig, spannend of verdrietig) vindt. Bespreek het boek in de kring. In welke taal is het boek geschreven? Heb je iets kunnen verstaan? Kan iemand vertellen waar het verhaal over gaat? Hoe heb je dit begrepen (verstaan of begrepen door intonatie en gebaren)?

Alle groepen

Bouwen aan een verhaal

Met Duplo wordt een verhaal (in een andere taal) tastbaar. Kinderen kunnen zelf op een verhaal voortborduren.

Duur 60 minuten

Materialen Prentenboeken in drie talen - voor tips zie pagina 74
Duplo storytales leskisten

Tips *Als er geen gebruik kan worden gemaakt van Duplo storytales kun je kijken of er genoeg Duplo aanwezig is in de school.
Je kunt deze activiteit ook met andere materialen doen (laat de kinderen bijvoorbeeld schilderen of knutselen).*

Stap 1

Er wordt een prentenboek in het Engels, Nederlands of Fries voorgelezen dat geschikt is om daarna na te bouwen met Duplo.

Stap 2

De kinderen gaan in groepjes met een doos Duplo aan de slag en bouwen (een stuk uit) het verhaal na.

Stap 3

Als alle bouwsels klaar zijn vertellen de groepjes aan elkaar wat er gebouwd is. Dit mag in hun eigen taal.

Stap 4

In de week daarna kan het project in een werkhoeek worden ingezet. De kinderen kunnen hier vrij bouwen aan verhalen. De leerkracht kan de hele groep ook een tweede prentenboek voorlezen, waarna weer wordt gebouwd.

Dobbelen met Boer Boris

Aan de hand van het boek 'Boer Boris - Een paard voor Sinterklaas' en met behulp van twee dobbel spellen, worden de woordenschat en de kennis van elkaars thuistaal uitgebreid.

Duur 45 minuten

Materialen Het boek 'Boer Boris - Een paard voor Sinterklaas' van Ted van Lieshout en Philip Hopman.

Voor spel A: grote dobbelsteen, geplastificeerde kaarten met nummers 1 t/m 20, 'start' en 'gelukt', vragen(kaartjes) en voorwerp dat als pion dient.

Voor spel B: (zachte) dobbelsteen met insteekvakjes/hoezen met daarin afbeeldingen uit het boek: paard (Knol), boer (Boris), dak, brief, koe en varken & (gelamineerde) woordkaarten met de zes woorden in verschillende talen.

Tips

Zorg er bij spel A voor dat er ruimte is in het lokaal om de 22 kaarten in een klein parcours neer te leggen (met 'start' aan het begin en 'gelukt' aan het eind).

Noem via het ouderportaal dat het boek gratis te leen is via de online bibliotheek.

Stap 1

Lees het boek voor.

Stap 2 / spel A

De leerkracht of leesconsulent stelt een vraag over het verhaal. Bv. 'Wat is er met het paard van Sinterklaas gebeurd?' De eerste leerling die het weet, mag het zeggen en met de dobbelsteen gooien. Hij/zij telt hardop in de taal die hij/zij wil. De leerling mag zoveel stapjes vooruitzetten als dat er stippen gegooid zijn (rekenelement). Dit paar keer herhalen. Zorg ervoor dat steeds een ander kind aan de beurt komt. Na nummer 20 is de eindstreep gehaald en is het gelukt!

Stap 3 / spel B

Een leerling gooit met de dobbelsteen met plaatjes in insteekvakjes en benoemt het plaatje in de eigen taal. Andere leerlingen mogen zeggen hoe zij het dier/ding noemen in hun taal. Bij elk gegooid plaatje kan de leesconsulent kennis uit het verhaal oproepen, zoals: 'Wat stond er in de brief?'. Hang de woordkaarten op om er in de verschillende talen naar te kunnen verwijzen.

Prentenboek in je moedertaal

Door zowel in het Nederlands als het Fries voor te lezen ervaren kinderen de overeenkomsten en verschillen in de talen en krijgen ze meer begrip voor de talen.

Duur 20 minuten

Materialen Een Friese en Nederlandse versie van hetzelfde prentenboek.

Tips *Als er leerlingen zijn die nog een andere taal spreken, neem deze dan ook mee.*
Als vervolgactiviteit kan de leerkracht het spel 'wat is weg' spelen met voorwerpen in de Friese en de Nederlandse taal.

Stap 1

Alle leerlingen zitten in een cirkel. Een leerkracht of leesconsulent heeft de Friese versie van het boek in de hand, de ander de Nederlandstalige. Het boek wordt getoond en geïntroduceerd.

Stap 2

Begin met voorlezen van een bladzijde in het Nederlands. Het Fries er meteen achteraan. Stel vragen over het boek, zoals: wat zie je, hoe denk je dat het verder gaat, hoe zal (persoon uit het boek) zich voelen? Nederlandse antwoorden worden naar het Fries vertaald.

Stap 3

Vertel dat zowel in het Fries als Nederlands is voorgelezen. Waren er woorden in het Fries en Nederlands die op elkaar lijken? Heb je een nieuw woord geleerd in een van de talen? Kon je alles begrijpen van de taal die je nog niet zo goed kent?

Vertel jouw verhaal

Met behulp van een tekstloos prentenboek vertelt het kind in de eigen (moeder)taal een zelfbedacht verhaal. Deze opdracht stimuleert de creativiteit.

Duur 20 minuten

Materialen Tekstloos prentenboek (passend bij thema's die worden behandeld)

Tips

Je kunt alle kinderen met een boek aan de slag zetten, maar je kunt ook aan iedere leerling een eigen prentenboek koppelen. Op deze manier komen er meer boeken aan bod en kunnen er meer verschillende verhalen worden verteld.

Je kunt de opdracht in groepjes laten doen, zodat ze samen het verhaal bedenken en talen kunnen mixen.

Je kunt het prentenboek kopiëren en door de kinderen laten neerleggen/ophangen in een lange rij. Dit geeft overzicht.

Je kunt deze opdracht ook in de midden- en bovenbouw uitvoeren. In dat geval kunnen de leerlingen hun verhaal opschrijven.

Stap 1

Introduceer het boek in de kring en leg het in de boekenhoek met de opdracht aan de kinderen om het zelf te bekijken en er een eigen verhaal bij te bedenken.

Stap 2

Laat in een volgende kring een leerling het bedachte verhaal vertellen in zijn/haar eigen taal. Geef de andere kinderen de opdracht om heel aandachtig te luisteren als zij iets niet (goed) kunnen verstaan. Herkennen ze toch woorden? Of komen ze er door de manier van vertellen achter of het verhaal spannend, grappig, vrolijk of verdrietig is?

Stap 3

Bespreek het na. Vraag aan het vertellende kind of de klasgenoten het verhaal goed hebben begrepen. Vraag naar de betekenis van onbekende woorden. Eventueel kun je deze in twee (of meer) talen met de prenten erbij een plek geven in de klas of op de gang (zodat ook ouders en medeleerlingen ze zien).

Voorleestassen

Om ouders meer te betrekken en de doorgaande leeslijn voorschools/ basisonderwijs te verstevigen, kun je kinderen en ouders laten zien en ervaren wat (voor)lezen betekent. Daarnaast wordt de drempel van de bibliotheek verlaagd.

<i>Duur</i>	<i>15 minuten (of zo lang het leuk is)</i>
<i>Materialen</i>	<i>Voorleestassen van de bibliotheek met daarin: prentenboeken en instructiekaart in verschillende talen.</i>
<i>Tips</i>	<i>Ook geschikt voor peuter- en kleuteropvang. Voor de Nationale Voorleesdagen heeft de Bibliotheek voorleestassen beschikbaar met daarin het prentenboek van het jaar. Zo kunnen kinderen in die periode ook thuis kennis maken met dit boek en door ouders/verzorgers in de eigen taal worden voorgelezen.</i>

Stap 1

Leesconsulenten kunnen voor de leerkrachten/pedagogisch medewerkers een korte introductie verzorgen. Dat gaat onder meer over het belang van thuis (voor)lezen.

Stap 2

Elke klas krijgt ongeveer tien voorleestassen. De kinderen mogen in twee- of drietallen een voorleestas openen en de inhoud bekijken. In de voorleestas zit een prentenboek in meerdere talen, zoals Nederlands, Fries, Engels, Turks en Arabisch.

Stap 3

Een kind krijgt een voorleestas mee naar huis met daarin naast het Nederlandse boek een boek in een andere, bij het gezin passende taal. De leerkracht houdt via een lijst bij welk kind welke boeken mee naar huis heeft. In de tas zit naast de boeken een meertalige 'instructiekaart' met daarop suggesties voor voorlezen, praten, doen. Het is een hulpmiddel om van lezen thuis een fijne activiteit te maken.

Stap 4

Evalueer de ervaringen van ouders, leerkrachten en kinderen door middel van filmpjes, interviews, et cetera.

Friese prentenboeken

Door kinderen voor te lezen in het Fries, zorg je ervoor dat ze vertrouwd raken met de taal en de woorden beter leren begrijpen.

Duur	20 minuten
Materialen	Een (naar het) Fries (vertaald) prentenboek zoals 'Kom út dy kraan' van Tjibbe Veldkamp en Alice Hoogstad.
Tips	Het is handig om het boek met behulp van het digibord te presenteren. Zo kunnen de kinderen meekijken met wat er gebeurt aan de hand van de illustraties.

Stap 1

Lees het Friese prentenboek voor aan de klas.

Stap 2

Ga het gesprek aan met de kinderen over het boek. Van welke Friese woorden ken je de Nederlandse vertaling? Of die in een andere taal? Bij 'Kom út dy kraan' kun je denken aan woorden als:

bouplak ————— bouwplaats
bestjoere ————— besturen
plysje ————— politie
fuortdaliks ————— meteen
boartsje ————— spelen
jonkje ————— jongen
stek ————— hek
drave ————— rennen
hûn ————— hond

Stap 3

Neem een volgende keer een ander Fries prentenboek uit de bibliotheek. Of kan iemand van thuis een mooi Fries boek meenemen?

Programmeer je wijs

Met een Blue Bot en een prentenboek in elke gewenst(e) taal/dialect worden kinderen (digi)taalvaardiger.

Duur	45 minuten
Materialen	<p>Twee Blue Bots en Blue Bot-pocketmatten.</p> <p>Prentenboeken in verschillende talen - zie tips op pagina 74</p> <p>Kaartjes met plaatjes uit het prentenboek om Blue Bot-mat mee te vullen. Het aantal kun je zelf bepalen, bv. aan de hand van het aantal te lezen pagina's. Bij twee matten: doe de kaartjes op andere plekken of doe verschillende kaartjes per mat.</p>
Tips	<p>Laat de Blue Bots, matten en prentenboeken door de leesconsulent achterlaten in de klas, zodat je er gedurende een periode van vier weken mee kunt werken.</p>

Stap 1

Leg uit wat programmeren is en hoe de Blue Bot werkt. De leesconsulent kan de les introduceren.

Stap 2

Laat de kinderen in een kring zitten. Leg de twee Blue Bot-matten in het midden van de kring. Pak het anderstalige prentenboek erbij en leg uit wat de bedoeling is: op de Blue Bot-mat staan op willekeurige plekken plaatjes die corresponderen met illustraties uit het prentenboek. Het prentenboek wordt stap voor stap voorgelezen. De kinderen luisteren en krijgen de illustraties in het boek niet te zien. De Blue Bot wordt geprogrammeerd om bij het plaatje te komen waar het verhaal is gestopt.

Stap 3

Lees het verhaal voor, stop bij elke bladzijde. Wijs twee kinderen aan en vraag waar ze denken dat het verhaal is gestopt. Laat elk kind het plaatje aanwijzen op een van de matten. Wijs twee kinderen aan die de Blue Botjes weer mogen programmeren. Op deze manier ga je verder met het prentenboek. Wijs iedere keer een ander kind aan om de opdracht uit te voeren. Het verhaal gaat verder totdat het prentenboek is uitgelezen.

Stap 4

Bespreek met de kinderen wat ze hebben geleerd en wat ze ervan vonden.

Een schat aan woorden

Activeer de meertalige woordenschat aan de hand van een plaat uit het boek 'Alfabet' van Charlotte Dematons.

Duur 30 minuten

Materialen Het boek 'Alfabet' van Charlotte Dematons
iPad met de app Alfabet
Een groot vel papier en een pen of menti.com
om een woordwolk te maken

Tips Als je niet meerdere exemplaren van het boek hebt, kun je ook een plaat inscannen en op het digibord laten zien. Dan kun je de activiteit klassikaal doen.

Stap 1

Laat het boek zien en vraag aan de leerlingen of ze weten hoeveel letters er in het alfabet zitten. En vervolgens of elk alfabet 26 letters heeft. Voorbeelden: Arabisch 28 letters, Russisch 33 letters en Chinees 56.000 unieke tekens.

Stap 2

Verdeel de klas in groepjes van ongeveer vier leerlingen. Laat de leerlingen de plaat van bijvoorbeeld de letter S opzoeken. Welke woorden zien ze allemaal afgebeeld? Ze mogen hiervoor ook de app op de iPad gebruiken. Laat ze de woorden opschrijven.

Stap 3

Laat de kinderen in het groepje bespreken welke gevonden woorden ze ook in een andere taal kennen. Bijvoorbeeld in het Fries, Engels of een andere thuistaal. Laat ze die achter de Nederlandse woorden schrijven.

Stap 4

Maak samen met de kinderen een woordwolk (op het digibord, bijv. via mentimeter). Zo kun je met de klas bekijken welk woord het meest genoemd is.

Koken met woorden

In een groep waarin kinderen uit verschillende landen/culturen zitten, is eten een onderwerp dat kinderen tot elkaar brengt. De eigen, soms heel verschillende, gerechten hebben vaak met geloof en tradities te maken. Deze werkvorm kan ook school met thuis verbinden en laat kinderen kennismaken met informatieve teksten.

Duur	45 minuten (excl. afsluiting)
Materialen	Kinderboeken met passages over koken (Kinder)kookboeken en -attributen Digibord en PowerPoint-presentatie Eventueel: ingrediënten om mee te koken
Tips	Maak van de gerechten een kookboekje inclusief foto's. Maak er een project van door het thema vakoverstijgend te behandelen. Als de school een keuken heeft dan kunnen daar de gerechten worden gemaakt, mogelijk met per kind een (groot)ouder erbij.

Stap 1

Vorbereiding: maak een presentatie met diverse foto's van ingrediënten, zoals groenten, fruit, zuivel, meel.

Stap 2

Introduceer het onderwerp door middel van een verhaal over eten uit een kinderboek. Bijvoorbeeld uit 'Matilda', 'Otje', 'Plaza Patatta'. Laat de boeken zien/rondgaan.

Stap 3

Toon kinderboekjes en kookattributen. Laat de attributen benoemen in de verschillende (thuis)talen. Laat de presentatie zien en laat de leerlingen de ingrediënten in de diverse talen benoemen. Kinderen mogen proberen een woord in een andere taal uit te spreken.

Stap 4

Praat met de kinderen over hun (lievelings)gerechten. Wanneer worden deze bereid/gegeten?

Stap 5

Vraag de kinderen thuis een gerecht (uit hun eigen cultuur/land) te maken en mee te nemen naar school. Sluit het project/onderwerp af met een buffet/markt in de klas.

Lego story-strip

Hoe meertalig is de klas? Dat ontdekken leerlingen met de creatieve leerhulp Lego story starter. Ze worden zich bewust van hun woordenschat in meerdere talen.

Duur 60 minuten

Materialen iPad met app StoryVisualiser
Lego story starter box

Tips Zorg er bij het opruimen voor dat elk groepje alleen de eigen blokjes in hun box doet.
Deel de strips met de ouders en maak foto's van het maakproces voor de nieuwsbrief van de school.

Stap 1

Vertel dat de kinderen in groepjes een verhaal gaan bouwen aan de hand van drie plaatjes. Bij elk plaatje hoort een aparte opdracht.

Stap 2

Het begin: er staat een groot, oud en eng spookhuis op een heuvel.

Opdracht: bouw een spookhuis.

Het probleem: Jenny loopt langs het spookhuis en hoort een geluid, ze ziet dat er een katje vastzit in het spookhuis!

Opdracht: bouw dit na.

Het plot: Jenny gaat het katje redden.

Opdracht: bedenk hoe Jenny dit doet en bouw hiervoor ook een scène.

Stap 3

De leerlingen gaan nu op de iPad met de app een stripverhaal maken in de eigen taal. Dit mag ook een meertalige tekst zijn. Kies het format met de drie plaatjes boven elkaar. Maak per plaatje/scène een foto, kies een tekstballonnetje en bedenk een leuke kreet/uitspraak.

Stap 4

Na het opruimen laten de kinderen aan elkaar - met uitleg - hun stripverhaal zien. Ze mailen hun strip naar de leerkracht, zodat hij/zij het kan delen met de ouders.

Woordbingo

Met deze activiteit leren leerlingen kritisch luisteren naar een verhaal in een andere taal. Daarbij leren leerlingen de betekenis van een woord, in de context van het verhaal

Duur	30 minuten
Materialen	Engels prentenboek (mag ook Fries) Zelfgemaakte bingokaart Potloden
Tips	<i>In principe kan deze bingo bij elke groep worden gedaan. Met elk boek in elke taal, passend bij het niveau van de klas.</i> <i>Het is bij prentenboeken ook leuk om een boek te kiezen dat in meerdere talen beschikbaar is. Dan kan er bij het zoeken naar de betekenis ook een derde taal betrokken worden.</i> <i>Voor boeken die je niet in één keer kunt voorlezen, kan gekozen worden voor een hoofdstuk.</i>

Stap 1

Zoek een Engels prentenboek. Lees dit zelf eerst goed door en stel daarna een bingokaart samen. Dit kan door tien Engelse woorden uit het verhaal te kiezen.

Stap 2

Deel de bingokaarten en (kleur)potloden uit. Leg uit dat op de bingokaart woorden staan die voorkomen in het prentenboek dat je gaat voorlezen. De leerlingen moeten een woord doorstrepen op het moment dat ze het horen. Goed opletten dus! Leg ook uit dat de woorden na het voorlezen nog eens in zinsverband worden voorgelezen en dat er dan naar de betekenis wordt gevraagd.

Stap 3

Lees allereerst de woorden van de bingokaart voor. De leerlingen hebben de woorden dan alvast een keer gehoord. Lees daarna het prentenboek (rustig) voor. Afhankelijk van de groep kun je tijdens het voorlezen opvallende pauzes inlassen.

Stap 4

Na het voorlezen ga je na of de leerlingen alle woorden hebben gehoord. Daarna lees je nog eens de woorden in de volgorde van het verhaal voor en vraag je of iemand de betekenis van het woord weet. Als het boek in de klas blijft, kan het nog eens bekeken en gelezen worden.

Boekpromotie

Leerlingen worden zich bewust van meertaligheid (in de klas) en ontdekken nieuwe woorden in een andere taal door in die taal te gaan lezen.

Duur	20 minuten
Materialen	Boeken in het Fries (en/of andere talen) Papier en pennen
Tips	Gebruik gekleurd papier, 1 kleur per groepje. Hang de vellen op in de klas met de gekopieerde voorkant van het boek erbij. Als de boeken nog een tijdje in het lokaal blijven, kunnen ze worden (voor)gelezen.

Stap 1

Introduceer een aantal Friese boeken. Laat ze zien en lees de achterkant voor. Geef aan wat de bedoeling is: de kinderen gaan in groepjes een boek bekijken waar ze een paar opdrachten bij krijgen.

Stap 2

Kunnen ze de titel lezen? Waar gaat het verhaal over? De groepjes moeten verder tien woorden opschrijven die ze nog niet kennen en tien die ze al wel kennen. Van de bekende woorden schrijven ze de Nederlandse betekenis op.

Stap 3

Klassikaal worden de onbekende woorden besproken; wie kent de betekenis wel? Hebben de groepjes kunnen achterhalen waar het verhaal over ging? Wie spreekt er thuis Fries? Wie vond het makkelijk? Moeilijk? Welk boek lijkt je leuk om te lezen?

Troostkoffer

De leerlingen gaan taalschatten verzamelen door in gesprek te gaan met (groot)ouders (moedertaalexperts!). Welke zinnen of woorden in hun taal geven troost? Deze werkvorm zorgt voor trots op moedertaal/meertaligheid en wakkert de creativiteit aan.

Duur	Meerdere dagen/weken
Materialen	<p>Troostkoffer, gevuld met boeken in verschillende talen over dit thema (passend bij niveau klas/groep) en met voorwerpen waarmee je over troost kunt vertellen (bv. zakdoekjes, kaarsje, gedicht, brief, foto's, paspoort, naambordje).</p> <p>Knutselmateriaal, papier, tekenspullen, verf.</p> <p>Meertalige lesbrieven, presentaties en opdrachtkaarten via inspirendmeertaligonderwijs.nl/taaltroost</p>
Tips	<p>Contact met grootouders kan via videobellen plaatsvinden.</p> <p>In plaats van voor troost kan ook voor vreugde/feest als thema worden gekozen.</p>

Stap 1

Introduceer de troostkoffer in een klassikaal gesprek. Wat is troost? Je kunt troost uitleggen met voorwerpen, gebaren, lichaamstaal, liedjes of woorden.

Stap 2 (deels thuis)

Laat de presentatie zien en leg het project uit aan de kinderen. Ze gaan thuis aan hun (groot)ouders woorden, zinnen of gedichten vragen die troost bieden in hun eigen moedertaal of die van hun ouders of familie.

Stap 3 (thuis)

Ouder en kind verwerken samen de taalschat in een kunstzinnige poster, met daarop ook een Nederlandse of Friese vertaling. De posters worden zo meertalig.

Stap 4

De posters worden op school getoond. Laat de posters afdrucken (indien mogelijk op doek). Dat is de beloning voor het project. Geef de posters een opvallende (buiten)plek. Op/bij school, de bibliotheek, de wijk. Nodig (groot-)ouders - en de pers - uit voor de opening van de expositie.

Zoek de verschillen

Laat leerlingen kennismaken met verschillende talen zodat ze zich bewust worden van het aantal talen in de eigen klas en in de wereld.

Duur	45 minuten
Materialen	Boeken die beschikbaar zijn in meerdere talen - zie pagina 74 Werkblad waarop de kinderen verschillen/overeenkomsten en mooie woorden kunnen schrijven - zie pagina 70
Tips	Betrek de ouders. Zet foto's in de nieuwsbrief en op de social media van de school. Met als tip dat de (school)bibliotheek ook anderstalige boeken heeft. Laat na afloop de boeken nog een tijdje in de klas, zodat de leerlingen erin kunnen neuzen of lezen.

Stap 1

Introductie: hoeveel talen denken de kinderen dat er in de wereld zijn? En over honderd jaar? Meer of juist minder talen? Hoeveel mensen spreken er Fries? En Limburgs? Hoeveel talen hebben wij hier in de klas?

Stap 2

Elk tafelgroepje krijgt een paar boeken met dezelfde titel in verschillende talen. De kinderen gaan de verschillen zoeken en mooie woorden opschrijven. Ze krijgen een werkblad dat ze samen kunnen invullen.

Stap 3

Per groepje mogen ze een verschil of overeenkomst opnoemen en een mooi woord in verschillende talen.

Werkblad 1 Zoek de verschillen

Boektitel

	Taal: Nederlands	Taal: Frysk	Taal:	Taal:
Wat vinden jullie mooie woorden?				
Welke woorden lijken in alle of sommige talen op elkaar?				
Welke woorden zijn juist heel verschillend?				

Koken met culturen

De kinderen maken kennis met informatieve teksten en ontdekken via gesprekken en gerechten verschillende culturen en talen.

Duur	3 à 4 weken
Materialen	De boeken 'Wereldeters' van Marjolein de Vlaam Verschillende kinderboekjes (waar mogelijk in meerdere talen) Een recept in een streektaal Schort, koksmuts, pollepel, et cetera
Tips	Geef de kookboeken een plek in de klas, om te bekijken tijdens het vrij lezen.

Stap 1

Introductie: kom als kok de klas binnen met een tas vol kookboeken. Vraag of de kinderen ook zo van lekker eten houden? Dat komt goed uit! Leg uit dat alle culturen eigen eetgewoontes hebben. Lees voor uit 'Wereldeters'. Je kunt daarnaast een recept in streektaal uitlezen. Hebben de kinderen ook een typisch recept uit hun eigen land? Wat wordt er bij jou thuis vaak gegeten? Laat ze om de beurt vertellen.

Stap 2

De kinderen krijgen een maand de tijd om alleen of met ouders/verzorgers/familie een recept op papier te zetten in hun moedertaal. Het kind vertaalt dit (met hulp) naar het Nederlands. De ingebrachte meertalige recepten (met foto, op max. 2 A4) komen in een klassenkookboek.

Stap 3

Afsluiting: als het kookboek klaar is mogen de kinderen voor elkaar hapjes van thuis meenemen. Hoe heet het gerecht? Een smakelijke afsluiting.

Supersint

Met behulp van de tekeningen die de kinderen tijdens het luisteren naar het verhaal hebben gemaakt, kunnen ze het verhaal in hun eigen taal navertellen.

Duur >30 minuten (of twee sessies)

Materialen Het boek 'Supersint' van Martijn vd Linden en Maranke Rinck
A4-papier, verdeeld in acht vakken
Potlood

Tips *Leuk om ook de online tentoonstelling over Supersint van het Limburgs museum te gebruiken. Hier vind je filmpjes die bij het boek horen (bijvoorbeeld over de verhalen die de oude man in het boek vertelt), maar ook een woordzoeker en een kleurplaat.*
Je kunt een introductie geven op het verhaal. Vergelijking met verhaal van Sint Maarten en zijn mantel. Vanaf groep 5 en 6: stilstaan bij de overeenkomsten met de Noorse/Germaanse mythologie.

Stap 1

Vorbereiding: verdeel het verhaal in het aantal scènes dat je de kinderen wilt laten tekenen, bijvoorbeeld acht.

Stap 2

Heb een kort gesprekje met de klas aan de hand van de vraag: welke talen worden er thuis gesproken?

Stap 3

Lees het verhaal voor. Stop op het moment dat de kinderen een scène mogen tekenen, vertel kort wat er in het plaatje kan (niet móet) komen te staan.

Stap 4

Laat de kinderen om de beurt in hun eigen taal en woorden aan de hand van de gemaakte tekeningen het verhaal navertellen.

Minimaal drietalig

Leerlingen leren talen vergelijken en ontdekken de overeenkomsten en verschillen. De kinderen worden zich bewust van de aanwezigheid van andere talen in de klas.

Duur 45 minuten

Materialen *Prentenboeken in verschillende talen - zie tips op pagina 74*
Maak per boek een werkblad met kolommen waarbij je een aantal woorden (steeds maar 1 taal per woord) invult en de leerlingen de woorden in de twee andere talen moeten invullen.

Stap 1

Lees een stukje voor uit één van de prentenboeken in het Engels of Fries. Vraag de leerlingen wie het boek kent. In welke taal? Laat zien dat een boek in meerdere talen is uitgegeven. Vergelijk de titels. Lijken de woorden op elkaar of niet?

Stap 2

Verdeel de klas in groepjes. Elk groepje krijgt één prentenboek in drie talen en een bijbehorend werkblad. Zij gaan in de boeken op zoek naar woorden die hetzelfde betekenen. De leerlingen mogen de lijst ook aanvullen. Afhankelijk van de tijd kunnen de boeken worden doorgeschoven. Eventueel kunnen anderstalige kinderen de woorden in hun taal erbij zetten. De leerlingen bespreken de overeenkomsten, verschillen en zorgen dat ze dit in de bespreking aan de rest van de groep kunnen vertellen.

Stap 3

Besprek de lijsten van de groepjes. Wat zijn overeenkomsten in de talen? Zijn er grote verschillen? Zijn er aanvullingen uit een andere taal? Maak hiervan een overzicht op het digibord, zodat de leerlingen de woorden in de verschillende talen zien.

Mindmap Moedertaal

Aan de hand van een boekfragment ontdekken klasgenoten meer over elkaars (taal)achtergrond.

Duur 15 minuten

Materialen Boek naar keuze
A4-papier
Pennen/potloden

Tips Kies een boek dat gaat over diversiteit in de samenleving.

Stap 1

Vorbereiding: zoek een fragment uit het gekozen boek.

Stap 2

Introduceer het boek, benoem de titel en toon de voorkant. Waar denken de leerlingen dat het boek over gaat? Lees het geselecteerde fragment voor.

Stap 3

Deel lege vellen papier uit en geef de kinderen de opdracht een mindmap/woordspin te maken van wat ze tot nu toe weten over het boek. De leerlingen gebruiken hierbij hun moedertaal.

Stap 4

Besprek klassikaal de mindmaps/woordspinnen. Hoeveel en welke talen zijn gebruikt? Snappen de kinderen elkaars mindmaps? Welke woorden zijn gebruikt en welke vinden ze het mooiste?

Hoofdpersoon zoekt boek

Boekpromotie en taalles in een: met een raadspel leren kinderen spreken en luisteren in een andere taal.

<i>Duur</i>	<i>15 à 20 minuten</i>
<i>Materialen</i>	<i>Voor de opdracht is principe geen materiaal nodig. Wel is het natuurlijk leuk als je het boek waar de hoofdpersoon bij hoort, bij de hand hebt (om te 'onthullen' nadat er is geraden).</i>
<i>Tips</i>	<i>Mocht de opdracht nog te moeilijk zijn, dan kun je er ook voor kiezen om samen met de klas een korte beschrijving te maken in een andere taal. Kies in dit geval voor een boek dat klassikaal is (voor)gelezen. Je kunt de opdracht juist ook moeilijker maken door de beschrijving van de hoofdpersoon op laten schrijven in een andere taal.</i>

Stap 1

Een leerling krijgt de opdracht om de hoofdpersoon uit een zelfgekozen boek te beschrijven met korte zinnen in een andere taal.

Stap 2

De andere kinderen mogen na het beluisteren van de beschrijving om beurten zeggen om welk boek zij denken dat het gaat.

Stap 3

De opdracht kan worden gerouleerd met een paar kinderen.

Gedichten vertalen

Aan de hand van een bekend versje/gedicht zetten kinderen hun eigen taal in en verrijken ze hun woordenschat met andere talen.

Duur	30 minuten
Materialen	Gedicht 'This varkentje' (uit: 'Ik juich voor jou' van Edward van de Vendel) Bundel/website met bekende kinderversjes/gedichten Prints van het versje/gedicht dat vertaald gaat worden Pen
Tips	Bespreek aan het einde van deze activiteit met de kinderen welke woorden zij nog niet kennen. Kinderen die een andere taal spreken kunnen even op de voorgrond worden gezet om zo woorden uit hun taal aan de groep te leren.

Stap 1

Vorbereiding: zoek een bekend gedicht of versje uit dat iedereen kent in het Nederlands. Bijvoorbeeld 'Hoofd, schouders, knie en teen'. Print dit gedicht voor alle leerlingen.

Stap 2

Lees ter inspiratie het gedicht 'This varkentje' voor. Welke talen komen hierin voor? Welke woorden ken je?

Stap 3

Bespreek met de kinderen het versje/gedicht op het papier. De kinderen mogen nu het liedje bewerken door twee woorden te vertalen naar hun eigen taal. Dus bijvoorbeeld: 'Head, schouders, knees en teen / Knees en teen'. Dan voegen ze nog een taal toe. Dan krijg je iets als: 'Head, schouders, knibbel en teen / Knibbel en teen'.

Stap 4

Laat verschillende gedichten opzeggen door de leerlingen. Bespreek met elkaar welke talen er voorbijkomen. Welke nieuwe woorden heb je geleerd? Kunnen we ook een paar nieuwe woorden oefenen?

Ga mee op woordreis

Leerlingen leren onderwerpen herkennen en benoemen in diverse talen. Hiervoor moeten ze kijken, luisteren, schrijven en samenwerken.

Duur	45 minuten
Materialen	Meerdere exemplaren van het boek 'Alfabet' van Charlotte Dematons Van elke illustratie een A3-kopie (of van een selectie letters meerdere kopieën) (Lijntjes)papier, pennen en Post-its
Tips	Als er slechts een boek beschikbaar is, dan eerst boek laten zien, letter kiezen en daarna met kopie verder werken. Of meteen kopieën verdelen. Thuisopdracht: bekijk met je ouders/verzorgers de plaat en ontdek/benoem nieuwe dingen en/of voeg vertalingen toe.

Stap 1

Laat het boek 'Alfabet' van Charlotte Dematons aan de leerlingen zien en leg uit wat ze met het boek heeft bedoeld. Verdeel exemplaren over de klas om te bekijken/ontdekken.

Stap 2

Iedere leerling mag een letter uitzoeken en krijgt hiervan een kopie uit het boek. Ze schrijven de gevonden woorden op in het Nederlands. Daarna vertalen ze deze naar hun moedertaal of een andere taal waarmee ze (enigszins) bekend zijn. Voor een derde taal raadplegen / helpen ze elkaar.

Stap 3

Bespreek klassikaal welke woorden zijn gevonden en vertaald. Schrijf ze op kleine post-its (een kleur per taal) en plak ze op de kopie. De kinderen ontdekken dat talen overeenkomsten en verschillen kennen.

Voice of Books

Op een aansprekende manier boeken koppelen aan de juiste lezers, die daardoor (extra veel) plezier krijgen in een verhaal, gedicht of informatief boek.

Duur	15 minuten (excl. introductie)
Materialen	Boeken uit de schoolbibliotheek in drie verschillende talen. Dit kunnen naast verhalende boeken ook informatieve boeken, poëzie, strips en prentenboeken zijn.
Tips	Laat de auditant zeker niet alles vertellen. De nadruk ligt op originaliteit en overtuigingskracht. Leg uit: soms draait er niemand, dat is niet erg.

Stap 1

Introduceer de opdracht. Wie kent 'The Voice of Holland'? Laat eventueel een filmpje zien. Vertel daarna dat je niet als zanger voor de groep staat, maar met een boek. De hele klas is de jury en zit omgedraaid op de stoel. De persoon die 'auditie' doet vertelt over het boek. Lijkt het iemand een leuk boek, dan draait hij/zij zich stil om. Op het einde van de 'auditie' mogen drie omgedraaide leerlingen vertellen waarom ze het boek graag willen lezen. Daaruit kiest de auditant degene die het boek mag lezen.

Stap 2

Laat de degene die auditie doet een boek voorbereiden. Het boek kan worden gekaft, zodat het geheim blijft. Mogelijke onderdelen 'auditie':
1e zin of ander stukje voorlezen, achterflap voorlezen, schrijver/illustrator benoemen, hoofdpersonen beschrijven, iets zeggen over de taal en over de opmaak. Ook kan hij/zij een mening geven over het boek, waarom is het een aanrader en voor wie? Het doel is om zoveel mogelijk juryleden te laten omdraaien, dus verkoop het boek goed.

Stap 3

De auditie duurt niet langer dan twee minuten. Tussendoor mag de jury op elk moment omdraaien. Na twee minuten kiest de leerkracht de drie leerlingen. De auditant kiest daarna de 'winnaar'.

Van boek naar strip

Kinderen maken van een verhaal of prentenboek een strip in hun moedertaal.

Duur 45 minuten

Materialen Een (voor)leesboek of prentenboek
Wit A4-papier
Kleurpotloden of stiften

Tips *Benadruk dat de diversiteit aan talen centraal staat. Laat de kinderen hun strip presenteren aan de ouders. Publiceer de strips op posters, hang ze op in de school en organiseer een tentoonstelling. Als andere klassen de opdracht ook doen zijn er meerdere stripverhalen en talen te zien. Bij thuisonderwijs: publiceer de strips in het ouderportaal.*

Stap 1

Vorbereiding: kies een verhaal/prentenboek dat je in 15/20 minuten kunt voorlezen én dat een verhaal bevat dat de kinderen kunnen tekenen. Heb ook een stripboek paraat dat je ter inspiratie kunt laten zien.

Stap 2

Leg de opdracht uit en laat de kinderen hun A4'tje in zes of acht vakken vouwen.

Stap 3

Begin met voorlezen, stop na vijf minuten en laat de kinderen (eveneens in vijf minuten) het vertelde globaal schetsen in een vakje. De kinderen mogen de dialogen en begeleidende teksten in hun moedertaal schrijven.

Stap 4

Herhaal stap 3 tot het verhaal uit is.
De kinderen kunnen nu de strip afmaken en inkleuren.

Stap 5

Laat de kinderen presenteren wat ze hebben gemaakt.
Zoom in op de verschillende talen. Welke talen zijn er gebuikt?

Woordwolk in eigen taal

Kinderen worden zich bewust van eigen en andermans talen door met woorden en zinnen aan de slag te gaan

Duur 30 minuten

Materialen Boeken naar keuze uit de schoolbibliotheek
A4-papier met een wolkje erop
(Gekleurde) pennen en potloden

Tips Van de resultaten kan een expositie worden gemaakt.

Stap 1

Vertel wat de bedoeling is en laat een voorbeeld zien. Toon een paar boeken met mooie woorden en vertel erover in je eigen taal (bijvoorbeeld Fries). De kinderen mogen in de bibliotheek op zoek naar een boek met een mooi, spannend, griezelig, blij woord erin. In de klas noteren ze het woord in de wolk met daarnaast het woord in hun eigen taal. Daarna mogen ze er een nieuwe zin mee maken (in eigen taal en het Nederlands) en er een tekening bij maken.

Stap 2

Bespreek de woordwolken met de leerlingen. Welke talen en woorden zijn gebruikt? Welke zin heb je gemaakt. Weet iemand uit de groep wat er staat? Welk woord vinden ze het mooiste?

Lovely Language Lingo

Met behulp van vijftien opdrachten gaan de leerlingen in korte tijd intensief met vreemde talen aan de slag.

Duur	2 weken looptijd
Materialen	Boeken in meerdere talen, een tekstloos prentenboek en boeken over eten in andere culturen Lingo-opdrachtenvel, zie werkblad op pagina 71
Tips	Eventueel de volgorde van de nummers bepalen via een bingo-tool op het digibord. Bij een aantal opdrachten kunnen ouders betrokken worden bij het project. Bijvoorbeeld bij de bak-opdracht, het interview of het voorlezen.

Stap 1

Introductie: gesprek in de klas. Welke talen spreken de kinderen in de klas?

Stap 2

Uitleg over de Lovely Language Lingo. De klas moet er gezamenlijk voor zorgen dat alle opdrachten van de lingo worden gemaakt. De opdrachten kunnen met de klas, in groepjes of alleen worden gedaan. Bij elke opdracht moet 'bewijs' worden geleverd in de vorm van een verslagje, foto, filmpje o.i.d. Als dit binnen twee weken lukt, krijgen ze een traktatie. Anders krijgt de leerkracht of leesconsulent een traktatie van de klas.

Stap 3

De klas gaat onder begeleiding van de leerkracht de opdrachten uitvoeren. De bewijzen worden via mail of app naar leerkracht en/of leesconsulent gestuurd. De kinderen kunnen de gemaakte opdrachten ook aan elkaar presenteren. Tussentijds polsen hoe het gaat.

Stap 4

Afsluiting: wat vonden de leerlingen ervan? Wat hebben ze geleerd? Als alle opdrachten geslaagd zijn, krijgen de kinderen een traktatie.

Werkblad 2 Lovely Language Lingo

1

Laat iemand op school in een andere taal voorlezen

2

Zing 'Vader Jacob' in een andere taal

3

Maak ergens op school een meertalig boekenhoekje

4

Maak een rebus over meertaligheid

5

Maak een toneelstukje waarin meerdere talen worden gesproken

6

Houd een boekenbabbel met boeken in meerdere talen

7

Maak een gedicht in een andere taal of waarin meerdere talen worden gebruikt

8

Maak een lijst van alle talen die er op de wereld worden gesproken

9

Kijk de aflevering van Klokhuis over taal in Zuid-Afrika. Noem twee dingen die je hebt geleerd

10

Schrijf een verhaal in je eigen taal bij een tekstloos prentenboek

11

Bak/kook iets uit je eigen cultuur voor de klas (of deel een recept met je klasgenoten)

12

Leer met de hele klas tot 10 tellen in een andere taal

13

Noem vijf sprookjes/legendes uit verschillende landen

14

Interview iemand over zijn eigen cultuur

15

Vertaal het woord **BOEKEN** in zoveel mogelijk verschillende talen

Suces! Súkses!
Goodluck! Bonne
Chance! Boa Sorte!
Tagumpay!!

Viel Glück! Erfolg! Basari!

Maak een strip

Laat leerlingen ervaren dat hun moedertaal ook welkom is op school, door ze creatief aan het werk te zetten met verschillende talen.

Duur	30 minuten
Materialen	Vier verschillende lege striptekeningen, bijvoorbeeld de lege strips op pagina 72 en 73 Diverse stripboeken in meerdere talen (i.i.g. Nederlands en Fries) Eventueel een computer / iPad voor Google Translate en frysker.frl
Tips	Benadruk dat het knap en handig is als je meerdere talen kent, ook voor het later leren van nieuwe talen.

Stap 1

Introductie: laat diverse stripboeken zien. Vraag naar persoonlijke ervaringen met stripboeken en -tijdschriften (zoals Donald Duck). Leg uit dat ook strips er in diverse talen zijn. Vraag leerlingen naar de talen die ze spreken. Gebruiken ze die alleen thuis? Of ook wel op school?

Stap 2

Laat de lege strips zien. De leerlingen mogen de tekstwolkjes invullen in een taal naar keuze (mag met gebruik van een vertaalwebsite). Ze mogen het ook in het Nederlands doen en later vertellen in een taal naar keuze. Het verhaal moet kloppend en leesbaar zijn. De leerlingen worden niet beoordeeld op interpunctie of spelling; het gaat om het creatieve proces en een positieve benadering van taal.

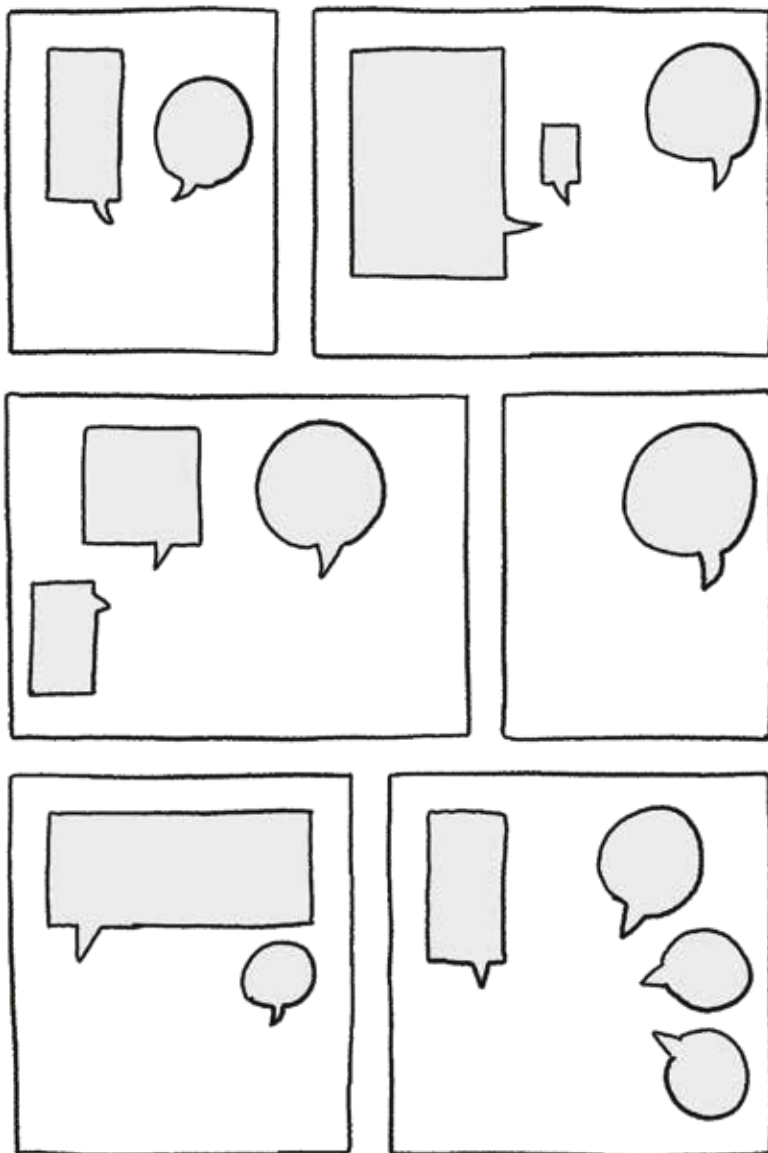
Stap 3

Nabespreking: laat een paar leerlingen in hun taal naar keuze het stripje vertellen. Dit kan een andere taal zijn dan waarin ze het hebben opgeschreven (omdat schrijven soms lastig is).

Werkblad 3a Maak een strip

Werkblad 3b Maak een strip

Jouw taal, mijn taal

Aan de hand van een prentenboek in twee talen wordt met de leerlingen gesproken over de thuistaal en over het gebruik van andere talen in andere situaties.

Duur	90 minuten
Materialen	<i>Prentenboek in twee talen - zie de tips op pagina 74 Kopieën uit het boek voor de werkgroepjes iPads met de Stopmotion-app Papier en stiften Voorbeeldfilmpje op Digibord</i>
Tips	<i>De activiteit kan ook worden opgedeeld: 1e week uitleg van de opdracht en de stopmotion-app. De leerlingen kunnen daarna thuis ouders vragen naar tekst in eigen taal. In 2e week: uitwerken stopmotion-filmpje. Betrek ouders bij het project door de filmpjes te delen op Social Schools.</i>

Stap 1

Bespreek met de klas welke talen er thuis worden gesproken. Wat is een moedertaal, welke talen leer je op school of hoor je om je heen?

Stap 2

Lees de helft van bijvoorbeeld 'Rupsje Nooitgenoeg' in het Nederlands voor en de andere helft in het Fries of Engels. Leg de opdracht uit: je krijgt een aantal kopieën van illustraties uit het verhaal. Met de Stopmotion-app ga je het verhaal in je eigen moedertaal vertellen. Dit doe je door gefilmde illustraties te combineren met stukjes geschreven/getypte en ingesproken tekst in eigen taal. Laat voorbeeld zien.

Stap 3

Deel kopieën en iPads uit aan de leerlingen. Geef instructies over de Stopmotion app. Aan de slag! Als de filmpjes klaar zijn kunnen ze worden vertoond op het Digibord

Op reis

Stuur kinderen op een virtuele reis met behulp van het boek 'Nederland' van Charlotte Dematons.

Duur	45 minuten (of meerdaags)
Materialen	Gelamineerde kopieën van platen uit het boek, eventueel met de vragen achterop Tablet/pc met internet en woordenboek t.b.v. opzoeken vertalingen Pen en papier Optioneel: informatieve boeken of websites over verschillende landen/culturen
Tips	Je kunt ook van tevoren landen bedenken waaruit ze kunnen kiezen. De opdracht kan een langer/uitgebreider project zijn. Kinderen kunnen dan bv. ook een mindmap of poster maken. En de gevonden informatie uitwerken.

Stap 1

Introduceer het boek. Vertel dat het een tekstloos zoekplatenboek is dat verschillende Nederlandse tradities, verhalen en gebeurtenissen toont. Leg de opdracht uit: de kinderen gaan in twee- of drietallen op reis m.b.v. een plaat uit het boek. Ze leggen een koppeling met een land/taal naar keuze. Bijvoorbeeld het moederland van een leerling of een land dat ze interessant vinden.

Stap 2

Maak de groepjes en laat elk groepje een plaat kiezen. Laat ze tenminste vijf woorden van dingen die op de plaat staan vertalen. Welke tradities staan op de plaat? Kennen ze die ook in het gekozen land? Zo nee, welke hebben ze dan? Zoek uit, noteer.

Stap 3

Klassikale terugkoppeling. Laat de leerlingen een korte presentatie houden over hun plaat en bespreek de antwoorden die ze hebben gevonden.

Promotie Engelse boeken

Maak kinderen enthousiast over Engelse boeken door er aan de hand van een thema interactief mee aan de slag te gaan.

Duur	30 minuten
Materialen	Meerdere Engelse boeken Groot vel papier, post-its en pennen/stiften Gekopieerd fragment
Tips	Laat de boeken in de klas, zodat de kinderen zelf Engelse boeken kunnen lezen

Stap 1

Introductie: leg een grote stapel Engelse boeken neer. Pak een boek (passend bij een thema dat op dat moment centraal staat of de klas aanspreekt), lees de titel en de achterkant voor, laat de voorkant zien.

Stap 2

Op een groot vel staat het centrale thema getekend (bijvoorbeeld: een kasteel, aansluitend bij thema Middeleeuwen). De leerlingen mogen op Post-its woorden schrijven die bij het thema passen, in alle talen die ze kennen. Loop door de klas en help de kinderen op weg. Laat ze de Post-its op het vel plakken, er ontstaat een woordweb.

Stap 3

De leerlingen krijgen een kort fragment uit het boek. Dit mogen ze zelf lezen. Ze mogen een woord kiezen dat ze leuk vinden, een woord dat ze niet kennen en een woord dat ze willen vertalen naar één of meerdere talen. Vervolgens wordt dit met de klas besproken

Boeksuggesties

Er zijn steeds meer boeken in meerdere talen beschikbaar. Deze zijn heel handig om bij diverse werkvormen te gebruiken. Hierbij enkele titels die sowieso in het Nederlands, Fries en Engels verkrijgbaar zijn:

- **David Barrow - Heb jij misschien olifant gezien?**
- **Bonny Becker - Beer is jarig**
- **Eric Carle - Rupsje Nooitgenoeg**
- **Benji Davies - De kleine walvis**
- **Julia Donaldson - De Gruffalo**
- **Werner Holzwarth - Over een kleine mol die wilde weten wie er op zijn kop gepoept heeft**
- **Jon Klassen - Ik wil mijn hoed terug**
- **Marcus Pfister - De mooiste vis van zee**
- **Maranke Rinck - Memorykonijn**
- **Michael Rosen - Wij gaan op Berenjacht**
- **Tjibbe Veldkamp - Kom uit die kraan**

Tip: kijk ook op prentenboekeninalletalen.nl

